Zhytomyr Ivan Franko State University Journal. Philological Sciences. Vol. 3 (101)

Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Філологічні науки. Вип. 3 (101)

ISSN (Print): 2663-7642
ISSN (Online): 2707-4463

УДК 811.161.2
DOI 10.35433/philology. 3(101).2023.167-180

С.К. "РУСЬ" УЖГОРОД – КОМАНДА "ЛЕТЮЧИХ УЧИТЕЛІВ" ТА ІНШІ УКРАЇНСЬКІ КЛУБИ СРІБНОЇ ЗЕМЛІ: НАЗВИ ЗАКАРПАТСЬКИХ ФУТБОЛЬНИХ КОМАНД

І. Р. Процик*

У статті проаналізовано назви закарпатських футбольних команд у різні періоди понад столітньої історії розвитку українського футболу в Закарпатті. З'ясовано мотивованість згромаджених назв українських футбольних команд, диференційовано їх на відонімні та відапелятивні найменування. Простежено назовницькі тенденції впродовж трьох періодів історії становлення українського футболу в Закарпатті, зумовлені суспільно-політичними та соціокультурними чинниками. Виявлено, що впродовж першої третини XX ст., коли закарпатські землі належали до різних чужих держав, і українці Закарпаття в різний спосіб прагнули продемонструвати свою національну ідентичність, найменування футбольних клубів відображали асоціації з історичними, географічними й культурними реаліями України (давньою назвою держави – Русь; антропонімом – Духнович; топонімами – Королево над Тисою, Стрипа; оронімом – Карпати) та містили важливі етнокультурні конотації. У совєтський період (40–80-ті рр. XX ст.) поряд із назвами з національно-культурною семантикою з'явилися номінації, в яких помітно колоніальні впливи на систему назовництва, що виявлялися в уніфікованості назв футбольних команд і в тенденціях відображати в найменуваннях совєтські реалії та комуністичні цінності (назви всесоюзних спортивних товариств – Динамо, Спартак, Колос, Авангард, Буревісник; назви осіб за родом занять – керамік, кооператор, мебельник, автомобіліст, деревообробник, хімік, шахтар, металіст, будівельник, колгоспник; назви продукції підприємств – андезит, пластик; ідеологічних назв – червона зірка, більшовик, іскра). У період після відновлення української незалежности зафіксовано помітне збільшення кількости назв футбольних команд, що відображають географічні реалії етнографічного району Закарпаття (топоніми – Минай, Мукачево, Перечин, Середнє, Тячів, Хуст; ороніми – Боржава, Бужора, Говерла; гідронім – Тиса; назви рельєфу, флори й фауни – верховина, скала, ялинка, беркут), проте за понад тридцять років у футбольному назовництві так і не вдалося цілком позбутися тоталітарних впливів.

***Ключові слова**: назви закарпатських футбольних команд, власна назва футбольної команди, апелятив, онім, мотивованість.*

* *доктор філологічних наук, доцент кафедри олімпійської освіти (Львівський державний університет фізичної культури імені Івана Боберського)*
iprotsyk@ukr.net
ORCID: 0000-0001-8472-0141

S.K. "RUS'" UZHHOROD – TEAM "FLYING TEACHERS" AND OTHER UKRAINIAN CLUBS OF THE SILVER LAND: NAMES OF ZAKARPATTIAN [TRANSCARPATHIAN] FOOTBALL TEAMS

Protsyk I. R.

The article analyzes the names of Zakarpattian [Transcarpathian] football teams in different periods of the more than century-long history of the development of Ukrainian football in Zakarpattia [Transcarpathia]. The motivation of the collected names of Ukrainian football teams was clarified, and they were differentiated into homonymous and appellative names (common names). Naming trends during three periods of the history of the formation of Ukrainian football in Zakarpattia [Transcarpathia], caused by social and political, social and cultural factors, are traced. It was revealed that during the first third of the 20th century, when Zakarpattian [Transcarpathian] lands belonged to various foreign states, and the Ukrainians of Zakarpattia [Transcarpathia] sought to demonstrate their national identity in various ways, the names of football clubs reflected associations with the historical, geographical and cultural realities of Ukraine (the ancient name of the state was Rus'; anthroponym – Dukhnovych; toponyms – Korolevo nad Tysoyu, Strypa; oronym – Carpathians) and contained important ethno-cultural connotations. In the Soviet period (40–80s of the 20th century), along with names with national and cultural semantics, nominations appeared in which colonial influences on the naming system were noticeable, which were manifested in the uniformity of the names of football teams and in the tendency to reflect in the names Soviet realities and communist values (names of all-Union sports associations – Dynamo, Spartak, Kolos, Avanhard, Burevisnyk; names of individuals by occupation – ceramicist, cooperator, furniture maker, motorist, woodworker, chemist, miner, metallurgist, builder, kolhospnyk; names of enterprise products – andesite, plastic; ideological names – red star, Bolshevik, spark). In the period after the restoration of Ukrainian independence, a noticeable increase in the number of football team names was recorded, reflecting the geographical realities of the ethnographic region of Zakarpattia [Transcarpathia] (toponyms – Mynai, Mukachevo, Perechyn, Seredne, Tyachiv, Khust; oronyms – Borzhava, Buzhora, Hoverla; hydronym – Tysa; relief names, flora and fauna – highlands, skala [mountain rock], spruce, berkut [eagle of prey]), but for more than thirty years in football nomenclature it was not possible to completely get rid of totalitarian influences.

***Keywords**: names of Zakarpattian [Transcarpathian] football teams, a proper name of a football team, a common name (appellative name), onym, motivation.*

Постановка наукової проблеми. У статті представлено назви українських футбольних команд Закарпаття в різні періоди понад столітньої історії розвитку футболу на цих українських землях: від міжвоєнного періоду – 20–30-х рр. ХХ ст., коли створено перші українські футбольні команди в Закарпатті, і до сучасності – 20-х рр. ХХІ ст.

Екскурс в історію розвитку футболу в Закарпатті дає підстави стверджувати, що піонерами в розповсюдженні інформації про футбол і популяризаторами цієї гри були школярі Ужгородської й Мукачівської гімназій, які вже з 1893 р. грали в "англійський копаний м'яч" [1: 29] під керівництвом учителів, а перший офіційний товариський футбольний матч розіграно в Ужгороді 15 серпня 1901 р. між місцевою командою, що складалася з гімназистів, студентів і гімназійних викладачів Ужгорода, та спортсменами Будапештського атлетичного клубу [1: 30–31; 15: 227], проте немає відомостей про національний склад гравців ужгородської команди. Українські історики спорту, пишучи про розвиток футболу в Закарпатті, на жаль, мало звертають увагу на національний чинник, не диференціюють фактів з історії футболу в багатонаціональній Австро-Угорській імперії, й нерідко ототожнюють загальні тенденції становлення "спорту номер один" в Угорщині, передовсім серед угорської і словацької меншин у Закарпатті, із

тенденціями розвитку футболу в українському середовищі. До Першої світової війни українці Закарпаття не створили власних спортивних організацій, насамперед через не надто сприятливі суспільно-політичні обставини, хоч відомо, що ще з кінця XIX ст. учнівська та студентська молодь грала у футбол в Ужгороді, Мукачеві, Берегові, Сваляві, Виноградові, Хусті, Тячеві [1: 29]. Лише в 20-ті рр. XX ст., коли Закарпаття ввійшло до складу Чехословаччини, уряд якої прихильно ставився до місцевих мешканців, закарпатські українці організували перші національні футбольні клуби, проте непоодинокими були й випадки, коли українці тренувалися в складі угорських, чеських і словацьких команд. У міжвоєнний період українці Закарпаття отримали нагоду представляти свої національні клуби в першості Чехословацької державної ліги й у чемпіонаті Східної Словаччини і Підкарпатської Руси, а власні назви українських команд стали маркерами, за допомогою яких українці декларували свою національну належність в умовах бездержавности.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Назви українських футбольних команд Закарпаття ще не були об'єктом ґрунтовного аналізу в мовознавчих працях. Лише окремі номінації принагідно розглянуто в статтях авторки про власні назви українських футбольних команд [4–10]. Гадаю, що дослідження цього малознаного корпусу онімів зацікавить не лише ономастів і соціолінгвістів, а й етнологів та істориків спорту.

Джерелами фактичного матеріалу для розвідки слугувала українська спортивна періодика – від часописів і газет міжвоєнного періоду (передовсім галицького тижневика "Змаг" [3]) до спортивних періодичних видань 2000-х рр. і праці з історії розвитку спорту в Закарпатті [1; 14; 15].

Мета дослідження – на основі аналізу згромадженого матеріалу представити назви українських футбольних команд Закарпаття за понад столітню історію розвитку футболу в цьому регіоні, з'ясувати мотивованість футбольних онімів і виявити суспільно-політичні й соціокультурні чинники, які впливали на вибір номінацій українських клубів на різних етапах становлення національного футболу в Закарпатті.

Виклад основного матеріалу дослідження з обґрунтуванням отриманих наукових результатів.

1. Міжвоєнний період (20–30-ті рр. XX ст.). У першій третині XX ст. найменування футбольних команд мали складну структуру, в якій поєднано компонент-абревіатуру та власне онім. Першим складником назви була абревіатура, що виникла внаслідок мовної економії – ***С.К.*** (спортивний клуб) і вказувала на організаційну структуру, до якої входила та чи та футбольна команда. Другий – онімний компонент складених назв українських футбольних команд утворено двома видами семантизації: онімізацією (переходом апелятивів до складу онімів) і трансонімізацією (переходом "лексем з одного розряду пропріативів до іншого" [13: 374]).

Номінації футбольних клубів Закарпаття в 20–30-ті рр. мотивовані власними й загальними назвами, семантично пов'язаними з національними реаліями, важливими для українців Срібної землі, зокрема давнім найменуванням української держави, іменами відомих діячів, номінаціями українських інституцій, назвами населених пунктів, гірських масивів, назвами рельєфу Закарпаття та номінаціями занять його мешканців, що їх національно свідомі закарпатці вважали за необхідне відобразити в назвах футбольних команд.

Найуспішніші закарпатські українські команди з футболу мали **назву української національної держави**. Соціокультурний чинник –

демонстрація належности до бездержавної нації – став мотиватором для вибору назв футбольних команд: ***С.К. "Русь" Ужгород*** і ***С.К. "Русь" Хуст***, які використали в номінуванні давню назву України – *Русь*. Вибір найменування зумовлений суспільно-політичними обставинами – Закарпаття в той час перебувало в складі Чехословаччини, а українські клуби такою назвою увиразнювали національну належність своїх гравців.

Найбільш титулованою з-поміж згаданих команд була ужгородська "Русь" (1925–1938 рр.) – футбольний клуб, який вісім разів ставав чемпіоном Східної Словаччини та Підкарпатської Руси, в 1936–1937 рр. виступав у найвищій державній лізі чемпіонату Чехословаччини; на офіційні матчі команда подорожувала літаком, через що отримала прізвисько "летючі вчителі" (футболісти "Руси" були спортсменами-аматорами, а не професіоналами, вони працювали вчителями народних шкіл і, щоб вчасно повернутися до своїх безпосередніх обов'язків після зіграних матчів, використовували клубний літак) [1: 26–41; 15: 225–232].

Успіхів досягала в міжвоєнний період і хустська "Русь" (1934–1939 рр.), яка перемагала в Східнословацько-Підкарпатському дивізіоні чемпіонату Чехословаччини; у 1938 р. це був найсильніший український футбольний клуб Закарпаття, адже після того, як Угорщина анексувала частину Закарпаття, більшість українських футболістів із команд Ужгорода та Мукачева перейшли до "Руси" з Хуста, суттєво зміцнивши її склад.

Для номінування двох закарпатських команд міжвоєння використано **антропонім** – прізвище релігійного, культурно-освітнього та громадського діяча Закарпаття в XIX ст., греко-католицького священника *о. Олександра (Олекси) Духновича.* Це команди ***С.К. "Духнович" Мукачів*** (1926–1936 рр.) і ***С.К.*** "***Духнович" Тячів***. Отця Олексу Духновича вважають будителем закарпатських українців (подібно, як представників "Руської трійці" – Маркіяна Шашкевича, Івана Вагилевича та Якова Головацького – називають будителями українців Галичини); він автор низки поетичних і прозових творів живою народною мовою з використанням лемківського діалекту (поряд із текстами, написаними латиною, угорською, російською мовами, а також мішаниною живомовних елементів народної мови з церковнослов'янською книжною мовою, яку називають язичієм). Ймовірно, що поезія Олекси Духновича "Пісень земледільця весною" стала поштовхом для обрання найменування ще однієї футбольної команди Закарпаття – "***Земледілець" Свалява*** (про це детальніше у фрагменті тексту, де йдеться про творення відапелятивних назв футбольних команд).

Низку найменувань закарпатських футбольних команд міжвоєнного періоду утворено за популярною в європейському спортивному назовництві моделлю – номінування команд від **топонімів** – назв населених пунктів, звідки походили футбольні клуби: ***С.К. "Королево над Тисою"*** – команда з містечка *Королево*, розташованого на лівому березі річки *Тиса*, у Берегівському районі Закарпаття; ***С.К. "Стрипа"*** – команда зі села *Стрипа* в Ужгородському районі, ***С.К. "Тячів"*** – команда з районного центру – міста *Тячів*, що на правому березі Тиси.

Оронімом *Карпати*, що називає гірський масив у Закарпатті, мотивована назва футбольного клубу з містечка *Буштино* в Тячівському районі Закарпатської області – ***С.К. "Карпати" Буштино*** (1938 р.).

Від **назви українського спортивно-пожежно-руханкового товариства "Січ"**, осередки якого функціювали на закарпатських землях в Ужгороді та Ясені й були центрами

національно-патріотичного виховання та підґрунтям створення українських парамілітарних організацій, постало найменування футбольного клубу ***С.К. "Січ" Перечин*** – команди з міста *Перечин* в Ужгородському районі Закарпатської області.

Назвою українського навчального закладу мотивована номінація футбольної команди з міста *Мукачево* в Закарпатті – "***Мукачівська руська ґімназія"***, за яку грали учні місцевої української гімназії.

Менше найменувань закарпатських футбольних команд постало внаслідок онімізації, коли загальновживані слова ставали власними назвами. Зокрема, від загальної **назви, що вказує на специфіку рельєфу**, – *бескид* – "1. круте урвище, провалля, 2. гора, скеля" [11: 1: 163] – утворено номінації двох клубів Закарпаття, в рельєфі якого домінує гористість: ***С.К. "Бескид" Севлюш*** (1932–1938 рр.) – команда з міста Виноградів у Берегівському районі Закарпатської області, яке до 1945 року мало назву *Севлюш*, ***С.К. "Бескид" Свалява*** – команда з міста *Свалява* в Мукачівському районі Закарпатської області.

Від **назви** типового **виду діяльності** мешканців Закарпаття, які традиційно були зайняті рільництвом, походить найменування футбольної команди ***С.К. "Земледілець" Свалява*** – клубу з міста *Свалява* в Мукачівському районі Закарпатській області. Ймовірно, що для називання клубу лексему церковнослов'янського походження *земледілець* почерпнуто з відомої поезії "Пісньземледільця весною" о. Олекси Духновича – церковного та культурно-освітнього діяча, будителя українців Закарпаття.

Як видно з наведених прикладів, назви закарпатських футбольних клубів міжвоєнного періоду відображають асоціації з історичними, географічними та культурними реаліями України та містять важливі для українців етнокультурні конотації.

2. Совєтський період (40–80-ті рр. XX ст.). Зовсім інші назовницькі тенденції стали помітними в Закарпатті з приходом совєтської влади. Хоч і вдалося в частині футбольних клубів зберегли тяглість традицій називання і використати в номінаціях лексеми з національно-культурним компонентом у значенні, проте в більшості назв відчутні впливи совєтського тоталітаризму, а передовсім прагнення до уніфікованості найменувань команд на всьому колонізованому просторі.

Низка футбольних команд у 40–80-ті рр. XX ст. мали номінації, мотивовані **онімами** з етнокультурною семантикою. У цей період для найменування клубів використовувано назви, які демонстрували регіональний колорит Срібної землі, передовсім **назву етнографічного району**: ужгородська команда, що репрезентувала адміністративний центр *Закарпаття*, мала назву ***"Закарпаття" Ужгород***.

З-поміж інших регіональних назв у найменуваннях футбольних клубів Закарпаття використано гідроніми й ороніми. **Гідроніми** – номінації річок, які протікають через населені пункти, де функціюють футбольні команди, зокрема: "***Латориця" Мукачево*** – назва команди з міста *Мукачева,* розташованого на річці *Латориця*. Попри те, що в другій половині XX ст., як і на початку XX ст., багато українських футбольних команд охоче використовували для називання своїх клубів гідроніми, проте в Закарпатті це не стало провідною тенденцією в назовництві.

Натомість популярною була модель творення назв футбольних команд від **оронімів** – номінацій гір. Найчастіше для називання використовувано назву гірського масиву *Карпати*, що простягається в Україні територією Закарпатської, Львівської, Івано-Франківської та Чернівецької областей. Назву цієї гірської системи використали закарпатські футбольні

клуби з міста *Мукачево* й із містечок *Буштино* (у совєтський період і до 1995 р. – *Буштина*) та *Дубове* – обидва в Тячівському районі – "***Карпати" Буштина / Буштино***, "***Карпати" Дубове***, "***Карпати" Мукачево***. Найменування найвищої гірської вершини Українських Карпат – *Говерли*, що знаходиться на межі Закарпатської й Івано-Франківської областей – надано футбольній команді з адміністративного центру Закарпаття – міста *Ужгорода* – "***Говерла" Ужгород***.

Близька за семантикою до оронімів номінація-апелятив, що стала мотиваційною базою для називання двох закарпатських футбольних команд у совєтський період, – лексема *верховина* – "3) назва високогірної місцевості в межах Українських Карпат" [11: 1: 336]. Це **найменування**, що вказує на особливості **природного рельєфу**, притаманного гірським масивам, – відображено в назвах команд із *Берегова* й *Ужгорода*: "***Верховина" Берегово***, ***"Верховина" Ужгород***.

Гідроніми й ороніми в совєтський період були нейтральними назвами, що не підпадали під заборони, а тому стали компромісним варіантом у тогочасній назовницькій практиці, який давав змогу продемонструвати за допомогою невеликого відсотка номінацій футбольних команд Закарпаття совєтської доби етнокультурну специфіку регіону. Соціолінгвістичним фактом є й те, що поява назв із національно-культурним складником у значенні в ролі найменувань закарпатських футбольних клубів, що були мотивовані назвою етнографічного району, гідронімами й оронімами, стала можливою в 60-ті рр. і наприкінці 80-х рр. XX ст., коли в суспільно-політичному житті відчутним було послаблення тоталітарних впливів.

У більшості назв українських футбольних клубів Закарпаття 40–80-х рр. XX ст. помітно колоніальні впливи, що виявлялися в спробах уніфікувати найменування футбольних дружин і в тенденціях відобразити в номінаціях команд совєтські реалії та комуністичні ідеологічні символи.

Часто в називанні футбольних клубів використовувано **номінації спортивних товариств** совєтської епохи, до яких команди структурно належали (тут слід нагадати, що з приходом більшовицької влади всі спортивні організації міжвоєнного періоду в Закарпатті, як і в Галичині й на Буковині, ліквідовано). Мотиваційною базою для номінації команд ставали найменування спортивних товариств або клубів, що підтверджує світову тенденцію номінування команд у межах великих спортивних організаційних структур, які об'єднують представників різних спортивних дисциплін, що творять окремі команди з різних видів спорту.

Серед закарпатських футбольних клубів 40–80-х рр. XX ст. чимала їх кількість мала назви, що дублювали **номінації всесоюзних спортивних товариств**. Так, у структуру наймасовішого спортивного товариства совєтського періоду "***Динамо"***, що було фізкультурно-спортивним товариством правоохоронних органів – міністерства внутрішніх справ і комітету держбезпеки [12], в Закарпатті входили дві футбольні команди – "***Динамо" Мукачево*** – клуб із райцентру *Мукачево* та "***Динамо" Ужгород*** – команда з обласного центру – *Ужгорода.* Назва спортивного товариства ***"Динамо"*** та футбольних команд у його складі походить від лексеми *динамо-машина* (*динамо* (грец. Δύναμις – сила) – "застаріла назва машини, яка, перетворюючи механічну енергію в електричну, виробляє постійний електричний струм; електричний генератор" [11: 2: 280]).

Єдиною футбольною командою Закарпаття, яка представляла спортивне товариство ***"Спартак"***, що

об'єднувало працівників торгівлі, кооперації, промисловості, зв'язку, комунального господарства, автомобільного транспорту, а також культури, освіти, медицини [12], був ***"Спартак" Ужгород*** – клуб з обласного центру – міста *Ужгорода.* Назва спорттовариства ***"Спартак"*** і команд у його складі походить від імені фракійського воїна *Спартака*, що очолив повстання рабів проти римлян.

До складу республіканського фізкультурно-спортивного товариство працівників сільського господарства ***"Колос"*** [12] входили закарпатські футбольні команди зі сіл: *Великі Лучки* Мукачівського району, *Заставного* Берегівського району, *Нового Давидкова* Мукачівського району та містечок *Вишково* Хустського району й *Кольчино* Мукачівського району – ***"Колос" Великі Лучки***, ***"Колос" Вишково***, ***"Колос" Заставне***, ***"Колос" Кольчино***, ***"Колос" Нове Давидково***. Назва спорттовариства ***"Колос"*** і футбольних команд у його складі походить від апелятива *колос* – "суцвіття більшості злаків і деяких інших рослин, у якому квітки розміщені вздовж стрижня; те саме, що колосся" [11: 4: 232].

У структурі республіканського добровільного спортивного товариства профспілок працівників промисловості та будівництва ***"Авангард"*** [12]) функціювали футбольні команди з міст *Виноградів, Мукачево, Свалява, Хуст* і обласного центру – міста *Ужгорода* – ***"Авангард" Виноградів***, ***"Авангард" Мукачево***, ***"Авангард" Свалява***, ***"Авангард" Хуст***, ***"Авангард" Ужгород***. Назви цих команд походять від переносного значення лексеми *авангард* – "найсвідоміша, найпередовіша частина певної суспільної групи або класу, що веде за собою клас у цілому та інші суспільні групи" [11: 1: 7]; цього переносного значення слово *авангард* набуло в совєтську епоху, отримавши й додаткові ідеологічні конотації.

Ще дві закарпатські футбольні команди репрезентували спортивне товариство вищих навчальних закладів і науково-дослідних установ ***"Буревісник"*** [12]). Це клуби ***"Буревісник" Виноградів*** із міста *Виноградів* у Берегівському районі, де були політехнічний і кооперативний технікуми, ***"Буревісник" Мукачево*** з міста *Мукачево*, де функціювали кооперативний і сільськогосподарський технікуми та педагогічне училище, ***"Буревісник" Солотвино*** з містечка *Солотвино* в Тячівському районі, де працював науковий Інститут ядерних досліджень. Назва цих команд і спортивного товариства "*Буревісник*", до якого вони належали, походить від апелятива *буревісник* – "великий морський птах із чорно- чи буро-білим опереннням і довгими вузькими крилами; перен. провісник бурі" [11: 1: 257]; переносне значення цього слова наснажене ідеологічними конотаціями.

У Закарпатті також функціював футбольний клуб із містечка *Кольчино* в Мукачівському районі з назвою ***"Урожай" Кольчино***, що є незвичною номінацією для команди, яка представляла спорттовариство працівників сільського господарства в Україні, адже це було типове найменування для колгоспних команд у Росії та Білорусі (у 1957 році в кожній зі совєтських республік, поряд із чинними, створено ще по два фізкультурно-спортивні товариства – одне об'єднувало працівників сільськогосподарської галузі, а друге – працівників галузі промисловості, за кожним із цих товариств закріплено різні назви у республіках [12], що є свідченням уніфікованості в совєтській системі назовництва). У цьому прикладі простежується аналогія з російською й білоруською номінацією, хоч доцільніше пов'язувати назву клубу з питомим апелятивом *урожай* – "загальна кількість злаків, овочів, плодів фруктових дерев, ягід, грибів і

т. ін., що уродилися" [11: 10: 480], який безпосередньо асоціюється зі сферою сільського господарства.

Поодинокі назви футбольних команд Закарпаття мотивовані **ергонімами** – номінаціями підприємств, при яких діяли клуби з однойменними назвами. Такі номінації також нерідко мали відбиток совєтського назовництва: ***"Мукачівприлад"*** / ***"Прилад"*** / ***"Приладист"*** ***Мукачево*** – назву утворено від найменування *Мукачівського* заводу, який в різні роки називався "*Мукачівприлад*", "*Точприлад*".

Назвою більшовицької газети *«Іскра»* мотивовані номінації футбольних клубів із міст *Виноградів* у Берегівському районі та *Мукачево* – центру однойменного району: ***«Іскра» Виноградів***, ***«Іскра» Мукачево***.

Великою кількістю одиниць представлені **відапелятивні найменування** українських футбольних команд совєтського періоду, з-поміж яких найбільшою за наповнюваністю є група номінацій, що походять від **назв осіб за родом занять і професією**. Серед таких найменування, мотивовані назвами спеціальностей, пов'язаних зі сферою обслуговування, зокрема назва: ***"Керамік"*** ***Виноградів***, ***"Керамік"*** ***Мукачево***, мотивована лексемою ***керамік*** – "фахівець із кераміки" [11: 4: 141], пов'язана з функціюванням у *Виноградові* та *Мукачеві* заводів художньої, ужиткової, будівельної кераміки; назва ***"Кооператор"*** ***Берегове***, ***"Кооператор"*** ***Хуст***, що походить від апелятива ***кооператор*** – "той, хто працює в галузі кооперації; працівник кооперативу" [11: 4: 277], зумовлена розвитком галузі кооперації в *Берегові* та *Хусті*; найменування ***"Мебельник"*** ***Хуст***, що походить від зросійщеної форми лексеми *мебляр* – ***мебельник*** – "те саме, що мебляр; торговець меблями", *мебляр* – "майстер, який виготовляє меблі; той, хто працює на меблевому підприємстві" [11: 4: 661], пов'язана з меблевим виробництвом, розвинутим у *Хусті*.

Назвами професій мотивовані найменування закарпатських клубів: ***"Автомобіліст"*** ***Ужгород*** (команда з обласного центру *Ужгорода* – відомого заводами. що виготовляють запчастини й електродвигуни для автомобільної галузі) – назва походить від лексеми *автомобіліст* – "той, хто займається автомобілізмом – автомобільною справою" [11: 1: 13]; ***"Будівельник"*** ***Хуст*** (команда з міста *Хуст* – адміністративного центру однойменного району, в якому розвинута сфера будівництва, для потреб якої працює завод із виготовлення цегли й дахівки) – від лексеми *будівельник* – "той, хто будує, споруджує що-небудь, працює на будівництві" [11: 1: 248]; ***"Деревообробник"*** ***Вилок*** (команда з містечка *Вилок* у Берегівському районі, центру деревообробної промисловості) – від назви *деревообробник* – "той, що обробляє дерево, фахівець з механічної обробки дерева" [11: 2: 246]; ***"Колгоспник"*** ***Берегове*** і ***"Колгоспник"*** ***Сторожниця*** (команди з традиційно рільничих районів Закарпаття – міста *Берегове* – адміністративного центру однойменного району, в якому дотепер функціює Берегівський завод-радгосп, та села *Сторожниця* під Ужгородом, знаного з вирощування сільськогосподарської продукції – овочів, фруктів, ягід, виробництва фруктових дистилятів і виноробства) – від назви *колгоспник* – "член колгоспу – колективного господарства" [11: 4: 216]; ***"Металіст"*** ***Іршава*** (команда з міста *Іршава*, де розвинута металообробка) – від лексеми *металіст* – "робітник металопромисловості" [11: 4: 684]; ***"Хімік"*** ***Перечин*** (команда з міста *Перечин* в Ужгородському районі, де розвинута лісохімічна промисловість і з кінця XIX ст. працює Перечинський лісохімічний комбінат) і ***"Хімік"*** ***Великий Бичків*** (команда з містечка *Великий Бичків* у Рахівському районі, відомого місцевим лісохімічним

комбінатом) – від лексеми *хімік* – "працівник хімічної промисловості" [11: 11: 72]; ***"Шахтар" Ільниця*** (команда з найбільшого в Закарпатті села *Ільниця*, що належить до Іршавської територіальної громади в Хустському районі, тут видобувають буре вугілля) – від апелятива *шахтар* – "гірник, що працює в шахті" [11: 11: 424]. Футбольний клуб працівників залізниці з обласного центру *Ужгорода*, що є важливим міжнародним залізничним вузлом, – ***"Железнодорожник" Ужгород*** – використав російське найменування *залізничника железнодорожник* – "людина, що працює на залізниці, на залізничному транспорті" [11: 3: 189].

Кілька номінацій закарпатських футбольних команд мотивовані апелятивами – **назвами продукції підприємств**, при яких було створено спортивні клуби: ***"Андезит" Хуст*** – команда Хустського кар'єру, де добувають камінь *андезит*; ***"Пластик" / "Пластмасовик" Виноградів*** – команда Виноградівського заводу *пластмасових* сантехнічних виробів.

Наслідком впливу тоталітаризму на назовництво закарпатських футбольних клубів є надання командам **назви більшовицького символа** – *червона зірка* – ***"Червона зірка" Ужгород*** (команда з адміністративного центру Закарпаття), ***"Червона зірка" Чинадієво*** (футбольний клуб із містечка *Чинадійово* в Мукачівському районі), ***"Червона зірка" Буштино*** (команда з містечка *Буштино* в Тячівському районі). Ще одну ідеологічну назву совєтської епохи – *більшовик* – "послідовник більшовизму, член більшовицької партії, комуніст" [11: 1: 187] відображено в найменуваннях футбольних команд із райцентрів *Берегове* і *Мукачево* – ***"Більшовик" Берегове***, ***"Більшовик" Мукачево*** та з містечка *Солотвино* в Тячівському районі – ***"Більшовик" Солотвино***.

Розгляд номінацій закарпатських футбольних команд у 40–80-ті рр. XX ст. показав, що для їх називання здебільшого використано лексеми, які віддзеркалювали совєтські реалії та комуністичні ідеали, що є свідченням впливу колоніалізму совєтської доби на українське спортивне назовництво. Більшість таких назв утворено шляхом онімізації. Лише невелика частка номінацій футбольних клубів пов'язані з історією і культурою України та є назвами з національно-культурним складником у значенні, ці найменування переважно утворено внаслідок трансонімізації.

3. Період після відновлення незалежности України (1991–2023 рр.). Корпус назв українських футбольних команд упродовж останніх тридцяти років творить доволі еклектичну сукупність найменувань.

Серед номінацій футбольних команд 90-х рр. XX – початку XXI ст. переважають назви, мотивовані різноманітною онімною лексикою. З-поміж сучасних найменувань футбольних команд знову помітне зростання кількості назв, мотивованих онімами, що відображають національно-культурну специфіку України й, передовсім, Закарпаття.

Один із відроджених українських футбольних клубів, подібно як і його попередник, використав для називання давню **номінацію української держави** – *Русь*. Це відроджена в незалежній Україні команда ***"Русь" Хуст***, що повернула назву, з якою вона виступала перед Другою світовою війною, репрезентуючи український футбол серед чужинців і Карпатську Україну – незалежну державу в гірській частині Закарпаття.

Чимало назв команд мотивовані **топонімами – номінаціями населених пунктів**, з яких походять футбольні дружини, та **назвою етнографічного району** – *Закарпаття*. Такі найменування, як і століття тому, мають складну структуру, в якій є абревіатура (***С.К.*** – спортивний клуб, ***Ф.К.*** – футбольний

клуб, ***Ф.С.К.*** – футбольний спортивний клуб) і компонент-онім. **Номінації українських міст, містечок і сіл** використано в назвах таких закарпатських клубів: ***С.К. "Перечин"*** (*Перечин* – місто в Ужгородському районі), ***С.К. "Тячів"*** (місто *Тячів* – центр однойменного району), ***Ф.К. "Бобовище"*** (*Бобовище* – село в Мукачівському районі), ***Ф.К. "Велика Бийгань"*** (*Велика Бийгань* – село в Берегівському районі), ***Ф.К. "Вільхівці"*** (*Вільхівці* – село в Тячівському районі), ***Ф.К. "Закарпаття" Ужгород*** (*Ужгород* – столиця *Закарпаття*), ***Ф.К. "Минай" Минай*** (*Минай* – село під Ужгородом), ***Ф.К. "Мукачево"*** (*Мукачево* – центр однойменного району), ***Ф.К. "Поляна" Поляна*** (*Поляна* – село в Мукачівському районі), ***Ф.К "Севлюш" Виноградів*** (*Севлюш* – давня назва *Виноградова*), ***Ф.К. "Середнє"*** (*Середнє* – село в Ужгородському районі), ***Ф.К. "Ужгород"*** (*Ужгород* – адміністративний центр Закарпаття), ***Ф.К. "Хуст"*** (*Хуст* – центр однойменного району).

Серед закарпатських футбольних команд, назви яких мотивовані **оронімами**, в період після відродження української незалежности зберегли свої найменування клуби: ***"Говерла" Ужгород*** (від *Говерла* – найвища гора Українських Карпат на межі Івано-Франківської області й Закарпаття, столицею якого є *Ужгород*) і ***"Карпати" Мукачево*** (від *Карпати* – гірська система в межах Закарпатської, Львівської, Івано-Франківської й Чернівецької областей), ***Ф.К. "Карпати" Дубове*** (футбольний клуб із села *Дубове* Тячівського району, раніше команда працівників деревообробного комбінату з присілка *Дубового* – Пасічної). ***С.К. "Карпати" Рахів*** (від назви гірської системи *Карпати*, команда з *Рахова* – найбільш високогірного міста та районного центру в Україні).

Кількість футбольних команд Закарпаття, назви яких походять від **найменувань гірських масивів і вершин у Карпатах**, після 1991 р. збільшилася. Це номінації: ***"Бужора" Іршава*** (від *Бужора* – вершина Українських Карпат у масиві Великий Діл, на межі Мукачівського та Хустського районів), ***Ф.С.К. "Говерла" Ясіня*** (*Ясіня* – містечко в Рахівському районі, гора *Говерла* височіє на межі Рахівського району Закарпаття та Яремчанської міськради Івано-Франківської області).

Не надто популярним у цей період було надавання футбольним клубам **назв річок**. Лише одна команда має найменування, яке походить від **гідроніма** *Тиса* – ріка, що тече територією Закарпаття, ліва притока Дунаю, – ***"Тиса" Петрове*** (*Петрове* – назва давнього села Пийтерфолво (у перекладі – село *Петра*) в Берегівському районі на берегах річки *Тиса*).

Подвійну мотивованість, ймовірно, має назва футбольної команди ***"Боржава" Довге*** – клубу з села *Довгого*[2], що розташоване на берегах ріки *Боржава* – правої притоки Тиси, яка протікає в межах Хустського та Берегівського районів Закарпатської області, а річка *Боржава* бере свій початок на *Полонині Боржава* – в урочищі Гимба, що на східних схилах гори Стій. Назва команди походить і від **гідроніма** – назви ріки, і від **ороніма** – назви гірського масиву *Боржава*.

Новим у футбольному назовництві є використання **назви архітектурно-історичної пам'ятки** – замку "*Паланок*" у *Мукачеві* – для

[2] Село Довге Хустського району – батьківщина видатного мовознавця, доктора філологічних наук, професора, дослідника історії української мови, члена-кореспондента Національної академії наук України, завідувача відділу історії та граматики й багатолітнього директора Інституту української мови НАН України Василя Німчука (1933–2017).

найменування місцевої команди ***С.К. "Паланок" Мукачево***.

Поодиноким, на противагу совєтському періодові, є вживання в ролі номінацій футбольних команд **назв установ, організацій** – ***"Аваль" Довге*** (від назви банку "*Аваль*", що в 90-ті рр. спонсорував команду села *Довгого* Хустського району, в 2000 р. команду перейменовано на Ф.К. "Боржава") та **назв совєтських спортивних товариств** – ***"Авангард" Свалява*** (від назви добровільного спортивного товариства профспілок працівників промисловості та будівництва "*Авангард*", команда з міста *Свалява* в Мукачівському районі), ***Ф.К. "Динамо" Мукачево*** (від назви фізкультурно-спортивного товариства правоохоронних органів "*Динамо*", клуб з міста *Мукачево* – центру однойменного району); футбольні клуби зі Сваляви та Мукачева – єдині серед команд, назви яких походять від найменувань совєтських спорттовариств, що зберегли свої назви впродовж усього часу існування цих футбольних клубів); ***"Локомотив" Чоп*** (від назви всесоюзного добровільного спортивного товариства профспілки працівників залізничного транспорту та метрополітену "*Локомотив*" [12], команда з *Чопа* в Ужгородському районі – найбільш західного міста в Україні, важливого й потужного міжнародного залізничного вузла на кордоні зі Словаччиною й Угорщиною), ***"Колос" Іванівці*** (від назви фізкультурно-спортивного товариство працівників сільського господарства "*Колос*", команда зі села *Іванівці* Мукачівського району; за совєтських часів футбольна команда "Колос" була в сусідньому з Іванівцями селі Нове Давидкове, тому можна припустити спадкоємність у виборі назви клубу чи збереження тяглости в назовницьких традиціях).

Серед назв закарпатських футбольних команд 90-х рр. XX – початку XXI ст. поряд із номінаціями, мотивованими онімною лексикою, зафіксовано чималий масив найменувань, мотивованих апелятивами. Найбільшу групу назв футбольних команд Закарпаття охоплюють номінації, мотивовані **найменуваннями людей за професією, видом діяльності, родом занять** (це одна з найпродуктивніших моделей творення назв футбольних команд в українському спортивному назовництві впродовж 20–80-х рр. XX ст., що давала змогу обирати нейтральні номінації клубів, не пов'язані з комуністичною ідеологією та, водночас, не виходити поза рамки уніфікованого канону назв радянських спортивних клубів і команд): ***"Керамік" Виноградів*** – від лексеми *керамік* – "фахівець із кераміки" [11: 4: 141]; ***"Лісівник" Перечин*** – від лексеми *лісівник* – "фахівець із лісівництва" [11: 4: 523], команда з міста *Перечин*, зусібіч оточеного залісненими горами; ***Ф.К. "Металіст" Іршава*** – від лексеми *металіст* – "робітник металопромисловості" [11: 4: 684]; ***"Фетровик" Хуст*** – від назви *фетровик* – працівник, який виробляє *фетр* – "тонка щільна повсть найвищого сорту, з якої виготовляють капелюхи, валянки тощо" [11: 10: 580], ***Ф.К. "Хімік" Великий Бичків*** – від лексеми *хімік* – "працівник хімічної промисловості" [11: 11: 72], всі ці три футбольні клуби зберегли свої назви з совєтських часів, бо у містах, звідки вони походять збережено основні напрямки промислового виробництва – у *Виноградові* й надалі функціюють підприємства з виготовлення будівельної кераміки, в *Іршаві* розвинута металообробна промисловість, а у *Великому Бичкові* Рахівського району працює потужний лісохімічний комбінат.

В основі найменувань кількох футбольних команд є **загальні назви**, що вказують на **особливості гірського рельєфу**. Це номінація команди ***"Верховина" Ужгород***, що

походить від апелятива *верховина* – "назва високогірної місцевості в межах Українських Карпат" [11: 1: 336] і назва команди ***"Скала" Кольчино*** (клуб із гірського містечка *Кольчино* в Мукачівському районі), найменування якого мотивоване застарілою загальною назвою скелі – *скала*.

Ще одна група назв закарпатських футбольних команд репрезентує найменування, що походять від **назв флори і фауни**: ***Ф.К. "Ялинка" Великий Бичків*** – футбольний клуб із містечка *Великий Бичків* Рахівського району, назву мотивовано апелятивом *ялинка* – "зменшено-пестливе до *ялина* – високе хвойне вічнозелене дерево родини соснових" [11: 11: 642]; ***Ф.К. "Беркут" Бедевля*** – футбольний клуб із села *Бедевля* Тячівського району, назву мотивовано лексемою *беркут* – "великий хижий птах з породи орлів, який має темно-буре оперення" [11: 1: 161]; ***Ф.К. "Сокіл" Мукачево*** – команда з міста *Мукачево*, назву мотивовано апелятивом *сокіл* – "хижий птах родини соколиних з міцним гачкуватим дзьобом, кривими нігтями і довгими гострими крильми" [11: 9: 438].

Отже, впродовж трьох останніх десятиріч у назвах українських футбольних команд функціює великий відсоток номінацій, мотивованих онімною лексикою. Власні назви футбольних команд періоду української незалежності мотивовані онімами з мовної картини світу українців, що відображають національно-культурну специфіку України й, передовсім, Закарпаття. Чималу групу власних назв закарпатських футбольних клубів зламу XX–XXI ст. охоплюють найменування, що є спадщиною тоталітаризму совєтської епохи, зокрема, це номінації тогочасних спортивних товариств та ергоніми. З-поміж відапелятивних назв команд найбільше номінацій мотивованих найменуваннями осіб за родом занять, професією та номінаціями рельєфу, флори й фауни.

Висновки та перспективи дослідження. Підсумовуючи, зазначимо, що в назвах закарпатських футбольних клубів міжвоєнного періоду відображено асоціації з історичними, географічними та культурними реаліями України. Ці найменування були чіткими маркерами для ідентифікації українців серед чужинців. У совєтський період для називання футбольних команд Закарпаття здебільшого використано лексеми, які віддзеркалювали реалії тоталітарної комуністичної епохи, хоч був і невеликий відсоток номінацій із національно-культурним складником у значенні. Це свідчить про колоніальні впливи на українське спортивне назовництво в 40–80-ті рр. XX ст. У корпусі назв закарпатських футбольних команд трьох останніх десятиріч, що охоплює найменування з етнокультурною семантикою та законсервовані із совєтської епохи номінації, помітно вплив національного та посттоталітарного чинників на український онімний простір. У всі періоди назви утворено внаслідок онімізації та трансонімізації. У перспективі варто було б дослідити динаміку змін назв тих команд Закарпаття, які мають найдовшу історію.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Гаджета В. М. Історія футболу на Закарпатті. *Футбол в Україні. Витоки, традиції, перспективи: матеріали наукової конференції, присвяченої 110-річчю українського футболу.* Львів – Київ: Тех. комітет Федерації футболу України, 2004. С. 26–41.
2. Дещо з історії ужгородської Руси. *Змаг.* 1939. Чис. 1. С. 6.
3. Змаг: спортовий тижневик. Перемишль, 1937, Чис. 1–9, Львів, 1937-1939.

4. Процик І. "Авангард", "Локомотив", "Колгоспник": вплив тоталітаризму на вибір назв українських футбольних команд у 20–80-х рр. XX ст. *Наукові записки Тернопільського нац. пед. університету. Серія: Мовознавство*. Тернопіль: Тернопільський нац. пед. університет ім. В. Гнатюка, 2016. Вип. I (25). С. 83–89.
5. Процик І. Динаміка змін назв українських футбольних команд у XX–XXI ст. *Ukrajinistika na Sveučilištu u Zagrebu: 20 godina /* sastavljači Ž. Čelić, T. Fuderer. Filozofski fakultet Sveučilišta u Zahrebu. Zahreb: FF press, 2018. С. 312–324.
6. Процик І. Національно-постколоніальна еклектика: назви футбольних команд у незалежній Україні. *Проблеми гуманітарних наук: збірник наукових праць Дрогобицького держ. пед. університету ім. І. Франка. Серія «Філологія»*. Дрогобич, 2016. Вип. 38. С. 326–340.
7. Процик І. Сучасні назви українських футбольних команд, мотивовані апелятивною лексикою. *Наукові записки Кіровоградського держ. пед. університету ім. В. Винниченка: Філологічні науки*. Кропивницький: Вид. Лисенко В. Ф., 2017. Вип. 154. С. 501–505.
8. Процик І. Сучасні назви українських футбольних команд, мотивовані онімами. *Типологія та функції мовних одиниць: наук. журнал.* Луцьк: Східноєвроп. нац. університет ім. Лесі Українки, 2016. № 2 (6). С. 144–157.
9. Процик І. «Треба ще буде подумати про назву»: номінації українських футбольних команд у XX–XXI століттях. *Наукові записки Тернопільського нац. пед. університету: Мовознавство*. Тернопіль: Тернопільський нац. пед. університет ім. В. Гнатюка, 2017. Вип. 1 (27). С. 252–260.
10. Процик І. Р. "Це не були футбольні змагання, а бій за Україну": назви українських футбольних команд як чинник національної ідентифікації у XX ст. *Лінгвістика: збірник наук. праць*. Старобільськ: ДЗ "Луганський нац. університет ім. Т. Шевченка", 2017. № 2 (37). С. 85–99.
11. Словник української мови: в 11-ти тт. / ред. кол. І. К. Білодід та ін. Київ: Наук. думка, 1970–1980. Т. I–XI.
12. Спортивне товариство. URL: https://uk.wikipedia.org (дата звернення: 26.04.2023).
13. Торчинський М. М. Структура онімного простору української мови. Хмельницький: Авіст, 2008. 550 с.
14. Федак В. Закарпаття у спортивному вимірі. Ужгород: Видавництво "Карпати", 1994. 148 с.
15. Якимишин І. Д., Соломонко В. В. Розвиток футболу в регіонах, спортивних товариствах та клубах Західної України. *Футбол в Україні. Витоки, традиції, перспективи: матеріали наукової конференції, присвяченої 110-річчю українського футболу*. Львів – Київ: Тех. комітет Федерації футболу України, 2004. С. 225–232.

REFERENCES (TRANSLATED & TRANSLITERATED)

1. Hadzheta, V. M. (2004). Istoriia futbolu na Zakarpatti [The history of football in Zakarpattia [Transcarpathia]]. *Futbol v Ukraini. Vytoky, tradytsii, perspektyvy: materialy naukovoi konferentsii, prysviachenoi 110-richchiu ukrainskoho futbolu*. Lviv – Kyiv: Tekh. komitet Federatsii futbolu Ukrainy. P. 26–41. [in Ukrainian].
2. Deshcho z istorii uzhhorodskoi Rusy [Something from the history of Uzhhorod Rus']. *Zmah*. 1939. Chys. 1. P. 6. [in Ukrainian].
3. Zmah: sportovyi tyzhnevyk [Zmag [sport]: sports weekly]. Peremyshl, 1937, Chys. 1–9, Lviv, 1937–1939. [in Ukrainian].
4. Protsyk, I. (2016). "Avanhard", "Lokomotyv", "Kolhospnyk": vplyv totalitaryzmu na vybir nazv ukrainskykh futbolnykh komand u 20–80-kh rr. XX st. ["Avangard", "Lokomotyv", "Kolhospnyk": the influence totalitarianism on the choice of names of

Ukrainian football teams in the 20s–80s of the 20th century]. *Naukovi zapysky Ternopilskoho nats. ped. universytetu. Seriia: Movoznavstvo*. Ternopil: Ternopilskyi nats. ped. universytet im. V. Hnatiuka. Iss. I (25). P. 83–89. [in Ukrainian].
5. Protsyk, I. (2018). Dynamika zmin nazv ukrainskykh futbolnykh komand u XX–XXI st. [The dynamics of changes in the names of Ukrainian football teams in the 20th–21th centuries]. *Ukrajinistika na Sveučilištu u Zagrebu: 20 godina* / sastavljači Ž. Čelić, T. Fuderer. Filozofski fakultet Sveučilišta u Zahrebu. Zahreb: FF press. P. 312–324. [in Ukrainian].
6. Protsyk, I. (2016). Natsionalno-postkolonialna eklektyka: nazvy futbolnykh komand u nezalezhnii Ukraini [National-post-colonial eclecticism: football team names in independent Ukraine]. *Problemy humanitarnykh nauk: zbirnyk naukovykh prats Drohobytskoho derzh. ped. universytetu im. I. Franka. Seriia «Filolohiia»*. Drohobych. Iss. 38. P. 326–340. [in Ukrainian].
7. Protsyk, I. (2017). Suchasni nazvy ukrainskykh futbolnykh komand, motyvovani apeliatyvnoiu leksykoiu [Modern names of Ukrainian football teams motivated by appellative vocabulary]. *Naukovi zapysky Kirovohradskoho derzh. ped. universytetu im. V. Vynnychenka: Filolohichni nauky*. Kropyvnytskyi: Vyd. Lysenko V. F. Iss. 154. P. 501–505. [in Ukrainian].
8. Protsyk, I. (2016). Suchasni nazvy ukrainskykh futbolnykh komand, motyvovani onimamy [Modern names of Ukrainian football teams motivated by onyms]. *Typolohiia ta funktsii movnykh odynyts: nauk. zhurnal*. Lutsk: Skhidnoievrop. nats. universytet im. Lesi Ukrainky. № 2 (6). P. 144–157. [in Ukrainian].
9. Protsyk, I. (2017). "Treba shche bude podumaty pro nazvu": nominatsii ukrainskykh futbolnykh komand u XX–XXI stolittiakh ["The name is still to be thought about": nominations of Ukrainian football teams in 20th–21th centuries]. *Naukovi zapysky Ternopilskoho nats. ped. universytetu: Movoznavstvo*. Ternopil: Ternopilskyi nats. ped. universytet im. V. Hnatiuka. Iss. 1 (27). P. 252–260. [in Ukrainian].
10. Protsyk, I. R. (2017). «Tse ne buly futbolni zmahannia, a bii za Ukrainu»: nazvy ukrainskykh futbolnykh komand yak chynnyk natsionalnoi identyfikatsii u XX st. [«It was not a football competition, but a fight for Ukraine»: names of Ukrainian football teams as a factor of national identification in the 20th centuries] *Linhvistyka: zbirnyk nauk. prats*. Starobilsk: DZ «Luhanskyi nats. universytet im. T. Shevchenka». № 2 (37). P. 85–99. [in Ukrainian].
11. Slovnyk ukrainskoi movy (1970–1980). V 11-ty tt. /ed.by kol. I. K. Bilodid et al. [Dictionary of the Ukrainian language: in the 11th volume / editorial board I. K. Bilodid and others]. Kyiv: Nauk. dumka,. Vol. I–XI. [in Ukrainian].
12. Sportyvne tovarystvo [Sports society]. URL: https://uk.wikipedia.org (data zvernennja: 26.04.2023). [in Ukrainian].
13. Torchynskyi, M. M. (2008). Struktura onimnoho prostoru ukrainskoi movy [The structure of the nominal space of the Ukrainian language]. Khmelnytskyi: Avist. 550 p. [in Ukrainian].
14. Fedak, V. (1994). Zakarpattia u sportyvnomu vymiri [Zakarpattia [Transcarpathia] in the sports dimension]. Uzhhorod: Vydavnytstvo "Karpaty". 148 p. [in Ukrainian].
15. Yakymyshyn, I. D., Solomonko V. V. (2004). Rozvytok futbolu v rehionakh, sportyvnykh tovarystvakh ta klubakh Zakhidnoi Ukrainy [Development of football in the regions, sports associations and clubs of Western Ukraine]. *Futbol v Ukraini. Vytoky, tradytsii, perspektyvy: materialy naukovoi konferentsii, prysviachenoi 110-richchiu ukrainskoho futbolu*. Lviv – Kyiv: Tekh. komitet Federatsii futbolu Ukrainy. P. 225–232. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редколегії: 18.08.2023
Схвалено до друку: 29.08.2023